

УДК 631.657:631.527

ОЧКАЛА О. С., ЛАВРОВА Г. Д., НАГУЛЯК О. І.Селекційно-генетичний інститут – Національний центр насіннезнавства та сортовивчення НААН,
м. Одеса, Овідіопольська дорога, 3
e-mail: lis.orin56@gmail.com, тел.: +380951723455

ДОСЛІДЖЕННЯ КОЛЕКЦІЇ ГЕНОТИПІВ НУТУ ЗВИЧАЙНОГО НА НАЯВНІСТЬ СТІЙКОСТІ ДО НИЗЬКИХ ПОЗИТИВНИХ ТЕМПЕРАТУР ПІД ЧАС ПРОРОСТАННЯ

З кожним роком питання екології та зміни клімату постає перед всесвітньою спільнотою все гостріше. Підвищення температур, а також зменшення опадів під час вегетативного періоду провокує зменшення отриманого врожаю, а це так само підвищує ризик продовольчої кризи на світовому рівні. Питання забезпечення достатньої кількості продовольства прямо пропорційне питанню зміни клімату. Перед вченими постала задача, яку потрібно виконати якомога якісніше і швидше. Як вихід зі скрутного становища потрібно збільшувати площі посівів бобових культур, тому що вони являють собою джерело доступного білка і мають високу продовольчу цінність. Тим паче що серед представників цієї родини є низка культур з високою стійкістю до посухи, такі як нут, чина, сочевиця. Але нас насамперед цікавить нут. Територія України, а саме південні її регіони все частіше потерпають від посухи. Як вихід ми бачимо перехід до технології ранніх та надранніх посівів, а це заставляє вирішити низку проблем, притаманних цій культурі. Хоча нут є відносно холодостійкою культурою, в таких несприятливих умовах знижується його схожість, стійкість до хвороб, а також сильно пригнічується інтенсивність росту на ранніх етапах вегетації. Для вирішення поставленої задачі було проведено багато дослідів для пошуку генотипів, спроможних бути джерелом цінних ознак для створення холодостійких високопродуктивних сортів нуту.

Було проведено дослідження з колекцією генотипів '500833', '500826', '500820', '500811', '500808', '500799', '500802', '500835', '500798', '500809', наданих Національним центром генетичних ресурсів рос-

лин України та трьома сортозразками 'Тарас Бульба', 'Скарб', 'Пегас' вітчизняної селекції. Мета досліджу була в дослідженні інтенсивності проростання за низьких позитивних температур (+4 °C) та можливості відновлення вегетації після дії стресового фактора. Дослід проведено в лабораторних умовах за спеціально розробленою методикою в динаміці. За результатами досліджу ми можемо відмітити такі генотипи і зробити висновки. А саме: за таким показником як інтенсивність проростання лінія '500808' та сортозразок 'Тарас Бульба' з початку спостережень та обліків мали найвищі показники кількості пророслих рослин та швидкість появи сходів. З початку спостережень схожість відмічених генотипів становила від 20 до 23% а наприкінці – 87%. Також потрібно відмітити лінії '500833', '500808', '500799', '500798', які мають високу тенденцію відновлення вегетації після дії стресового фактора і підтримують схожість на рівні від 67 до 93%.

Підсумовуючи результати спостережень, ми можемо зробити висновки щодо аналізу потенційних джерел серед досліджуваних генотипів. 'Тарас Бульба' та '500808' дуже цікавлять нас як потенційні джерела холодостійкості, адже вони поєднали в собі високу інтенсивність проростання та високу схожість, а також відновлення вегетації після дії стресового фактора. Найбільшу роль в проростанні рослин цієї культури під дією низьких позитивних температур має стійкість до хвороб, а також здатність рослин толерантно реагувати на дію стресового фактора.

Ключові слова: інтенсивність проростання, нут, низькі температури.